

Медиа-компания "Спутник-Тыва"
Республика Тыва
И.А.С. Рубин

ШЫН

Ниитилел-политиктиг солун

Солун 1925 чылдың август 31-де үнүп эгелээн

№ 62 (16124) 1999 чылдың июль 31, суббота Ат салган шагы Садар өртээ дугуржулга езугаар. 19.00

БҮРҮТКЕЛ ЭРТКЕННЕР

Россия Федерациязының "Ниитилел каттыжышкынарның дугайында" Федералдыг хоойлузунун 52 чүүлүгү дүүштүр 1995 чылдың май 29-ка чедир тургунган болгаш бүрүткетинген хой-ниити каттыжышкынарның 1999 чылдың июль 1-ден орайтавын, күрүнө бүрүткел эртер хүлээлгелиг. "Ниитилел каттыжышкынарның дугайында" федералдыг хоойлу дүүштүр Тыва Республиканың Юстиция яамызы 1999 чылдың июль 1-ге чедир ниитилел каттыжышкынарның катал бүрүткээрин дооскан. Дараазында ниитилелдер каттыжышкынарны "Ниитилелдер каттыжышкынарның дугайында" хоойлуунун негелдерин күүсеткен болгаш катал күрүнө бүрүткел эртен органзациялар:

- Тыва Республиканың "Хараачыгай" ("Ласточка") дээр чадаг-тергечилерин туристер клубунун ниитилел органзациязы;
- Туристерниң "Ирбис" клубу деп хой-ниити органзациязы;
- "Хостуг Тыва" дээр тыва республика ниитилел шимчээшкини;
- "Аныяктарның "Спутник" чуртталга комплекзи" ниитилел органзациязы;
- Тыва Республиканың эге профессионал ооредилгезиниң хоочуннар органзациязы;
- Ча адарынын Тыва Республика федерациязының ниитилел-спортчу органзациязы;
- Россияның Туберкулезка удур ассоциациязының "ТУБАСС" Тыва регион салбыры;
- Тыва Республиканың "Хостуг хуреш" ниитилел-спортчу органзациязы;
- Россияның хамааты ужуз чүүлүнүн инженер-авиация албанының ажилдакчыларының профвилелинин Тыва девискээр органзациязы;
- "Тыва-Турция" дээр Тыва ниитилел органзациязы;
- "Буяныглар" ("Мемориал") дээр тогу-чурдывышкыниң ниитилел органзациязы;
- Тыва Республиканың орус дылга чугаалаар хамаатыларының Славян эвилели ниитилел органзациязы;
- Тыва Республиканың "Стоматология каттыжышкыны";
- "Россияның регионнары" дээр ниитилел-политиктиг органзацияны Тыва регион салбыры;
- "Бүгү-Россияның инвалиттер ниитилелиниң" Тыва Республика органзациязы;
- "Россияның херэеженер эвилелиниң" Тыва регион салбырының ниитилел органзациязы;
- Тыва Республиканың хереглекчилер кооперациязының ажилдакчыларының профвилелиниң девискээр органзациязы.

Александр ГАЙБУСОВ.
ТР-ниң Юстиция яамызының консультанты.

Массалыг информация чепсектериниң төлээлекчилеринге

Чамдык массалыг информация чепсектеринде Кызыл хоорайның чагырга даргазының оралакчызы Г. Эптин озал-ондакка таварышкыш, олгени-биле холбаштыр Тыва Республиканың Президентизинин болгаш Чазаның адресинге хамаарыштыр ийи уткадыг чөнгээлээшкинер талазы-биле бистер, Чазак кижигүннери бодурустуң туржувусту илердиривисти хамааты хүлээлгевис деп санап тур бис.

Парлаттыг чамдык материалдарда болган өлүрүшкүн дээрге Тыва Республиканың Чазаның болгаш Кызыл хоорай чагыргазының аразында политиктиг удурланыжылганын чайгаар төнгени кылдыр дорту-биле азы сагышты-биле бижип турар.

Шынын чугаалап көрээлинер, Генрих Эпп Чазакка удурланышкы сагыш-болгаларын чажырбайн чорраан болгаш, ол дугайында чугаалаар арга бүрүзүн эрттирбейн ажыглап чорраан. Сөөлгү чылдарда оң политиктиг ажил-чорудулгазын көрүп көөргө, ол ажил-агыжы, чүнү-даа мурнай коммерциялыг ажил-чорудулгага сонуургалдыг турган. Тыва Республиканың Юстиция яамызынга "Россияның демократтыг шилдигези" партиянын салбыры албан эртер ужурулук катал бүрүткелди чорутпаан, а "Шынын херек" деп каттыжышкы республикага органзациятын хевирлеттинмээн турган.

Оон ээлеп турганы албан-дужал сонгулдагы эвес, а ону томуйлаары азы халаары — Кызыл хоорай чагыргазының даргазынын бүрүн эргезинде деп чүүлдү база барымдаалаар апаар.

Чазактын талазындан кымнын-даа, оон хамааты азы политиктиг эргелерин кызыгаарлаар, шүгүмчүлелди "дуй базар" кандыгдаа оралдажышкынар кылдынмай турар.

Хоорай чагыргазы-биле таарымчалыг харылзаларны тудар дээш Чазак чеже-даа кызып-кылайып турганынын кыдындан, ону билчилгелиг; кады чугаалажылганын байдалыга тургузары болдунмай баргылаар турган. Республика намысгалынын шийтпирлеттинмейн турар айтырылгы дээш Чазактын сагыш човаашкынарны билишкени чокка эрттирер таварылгалар хөй. Бот-хузуунда чүвени көөрү, чемелдер, буруудайдышкынар чагырганын ажылында анаа бир чүве апарганы харааданчы.

Г. Эптин озал-ондактан олгени-биле холбаштыр чамдык массалыг информация чепсектеринин дала тунелдери болгаш даа бодаашкынар дээш оларнын арын-нүүр талазы-биле харысалгазы кыдында калган. Чамдык кижилерин хооктуруп турары политиктиг чүткүдүл болгаш хөлээшкинер бистин ниитилелдин таарымчалыг турум чоруунга салдар чедирбес ужурулук.

Эрге-хоойлулук күрүнөге хамааты кижиги бүрүзүнү эрге-ажыктары, хостуг эргелери камгалалга турар ужурулук дээр билингер. Буруулук кижилерин чүгө суд адаар. Истелге төнмээнде кым-бириниң адресинге хамаарыштыр буруудайдышкынар кылыры шын эвес.

Тыва Республиканың Чазаның кижигүннери:
Б. Байыр-оол, Б. Балчий-оол, А. Брокер, Н. Данзы, В. Донгак, С. Достай, В. Канзай, Е. Кара-Сал, А. Конгар, Б. Күдере, К. Күжугет, В. Мартоол, С. Монгуш, В. Николаева, М. Нурсат, С. Ондар, В. Ооржак, С. Ооржак, В. М. Оюн, В. Ш. Оюн, С. Сапова, А. Серен, И. Товарищай, Д. Ховалыг, А. Шаалы, Ю. Южак, Д.-С. Яндак.

Чаа бүдүрүлгө, ооң салым-чолу

АЛДЫНЫН АЛГАН...

Тывага дыт материалдан нарын шала шывы (паркет) кылыр бүдүрүлгө ажытынар деп чугаа мурнунда турган болгай. Ол бүдүрүлгениң удурткучуна чоокта чаа ажылдай берген А. К. Монгуш-биле ужуражып, ол бүдүрүлгө дугайында сонуургадым.

— **Алдын-оол Кылбак-ооч, бо бүдүрүлгө канчаар тургустунуп келгени, таныштырып көрүңер?**

— Ыяш материал болбаазырадыр айтырыгже Тыва Республиканың Президентизи, Чазак доктаамал кичээнгейни угландырып келген. Ылангыя "Президент Ш. Д. Ооржак баштаан Чазак төлээлеринин Санкт-Петербург хоорайга ажил-чорудулгазынын тунелдеринин дугайында" 1995 чылдың июль 2-де № 253 доктаалында Тывага ыяш болбаазырадырын улам сайзырадыр дугайында хемчеглер" көрдүнгөн. Оон тунелдинде (ыяштан нарын шала шывы) кылыр аар өртектиг дериг-херекселдерин Санкт-Петербург хоорайдан эртен чылдын октябрыда Тывага экелген.

Ону ажылдала кирип, бүдүрүлгө бүрүткетинген турган. Тургузукчулары — Тыва Республиканың күрүнениң өңчү-хөрөңги комитетиди, ыяш ажил-агылыг "ТТ" бүдүрүлгө, мебель-фабриказы, Тываның инженер-технологтуг төвү болуп турар. Ынчалза-даа бо чаа бүдүрүлгө чери чүгө бүрүткетинген боордан башка, ажил-чорудулгазы шуудавайн келген. Ук бүдүрүлгени удуртуру-биле июль айнын эгезинде бүзүрелди менээ көргүскөн чүве.

— **Ажил-чорудулганы канчаар эгелеп, кандыг бергедээшкинерге таваржып тур силер?**

Экелген чаа дериг-херекселдерни мебель фабриказынын хериминин иштинде чып салган. Оон чүгө кырындан сери кылып каан боордан башка, долгандыр ажык черде турар. Хамаарылгалыг черлерин төлээлекчилеринден тургустунган комиссия ол аар өртектиг саттыгандыг дериг-херекселдин даштындан шинчилеп көрдүвүс. Оон тунелдинде, сес улуг хааржактарнык бейин ажыткаш катал каадап каан истер барын тодараткаш, комиссия акт тургускан чүве.

Станоктарны бүдүрген черинден тускай специалистер чалааш, оларнын киржилгези-биле эптеп салырда ажыдар боордан башка бисте ону (хааржактарны) ажыдар чалаткан специалистер дериг-херекселдерни салып-эптээр ажылдан аңгыда, анаа ажылдаар кижилерни кыска хуусаада өөредир база апаар. Оларга төлээр апаар дээрзи билингер.

— **Паркет шала дилин-дээ республикага кайы хире хереги, продукцияны кайнаар саарар деп планнар турар силер?**

— Ийе харын, бо ай-түрүмү чайгаар тургустунуп кээр. Ону кылыры нарын болганда, өртектиг база чик эвес деп чүве билингер. Ынчалза-даа байдалды бистер чүгө бо хуннү-биле үнелеп болбас бис. Эки талазынче чүткүүр-ле апаар бис ынаан.

Паркет шала шывы өске кандыг-даа шала шывынын эн шынарлыг деп биле чугула. Ол шимчээлээшти белеп эрттирбес болгай. Кандыг ийик, хөй каат чамдык бажынарда адаанда кожазы чөдүрерге, үстүндээзинге дынналы бээр болгай. Чылыгы база белеп эрттирбес. Өске талазы: бойдустун чайгаар бүткен ыяштан кылган болгаш оон кижиге хора чогу. Линолеум шывыг чеже-даа чараш болза, ол химиктиг бүдүмелден кылган дээрзин утпаза чугула.

Чуртталга бажынынга, ылангыя удуур өрээлге, линолеум-биле шала шыпылаан анаа эвес сандыгырадыр турар болгай. Оон аңгыда, оон быжы. Чангыс катал паркет дилиндектер-биле шаланы шып аарга, каш-даа өске шывыларныг хуусаазын базар, өске шывылар үр болбайн үлдүрерип, үрелип үнүп кээр-ле болгай. А энне кол шыныры оон көрүштүүнде болбайн аан. Ону кандыг-даа хевирлиг шыйыг-биле кылып ап боор болгай. Ылангыя мозаика-даа хевирлиг аан.

ЧАЛААГА ДЭЭШ ӨӨРҮП ЧЕТТИРГЕН

Дүүн Күрүнө Думазынын депутаттары Г. А. Салчак биле С. Г. Беляев Тывага ажил-херээн дооскаш, Москваже ужуз чорупкан.

Чоруур мурнунда С. Г. Беляев ТР-ниң Президентизи Ш. Д. Ооржак-биле ужурашкыш, мааңа келгеш кылып чоруткан ажилдарынын тунелдери-биле база бодунун бодалдары-биле үлөжип чугаалашкан. Он хун ажылдаан үезиниң дургузунда ол Тываның бүгү улуг бүдүрүлгелеринге чедип, барык шупту кожууннарынга барып, оон чурттакчыларынын ажил-амыдыралын сонуургап танышкан. Бөгүндө чоңуң мурнунда турар чугула айтырылганы өөренип көргөн. "Бодун хууда Тываның чоңу онзагай байдалда ажилдап, чурттап турарын болгаш оларга чугула кичээнгей херектир дээрзин билдим" — деп, ол чугаалаан. Федералдыг эрге-чагыргаларны таварыштыр база бодунун талазындан бүгү-ле хемчеглерни ап тургаш, республиканың чурттакчы чоңуңун ажил-амыдыралын кичегидиринге бодунун үлүү кириерин ол азаан. Президент-биле ужура-жылга үезинде ол чамдык тодаргай проектилерни сүмелээ.

Оон чугаалап турары-биле алырга, республиканың бөдүүн ажил-иши чоңу-биле ужуражылгалар дыка хөй бодалдарны анаа ты-ылдырган. Чалалга дээш өөрүп четтиргенин Ш. Д. Ооржакка илеретпешаан, С. Беляев оон Тывага келгени бодунга болгаш солун болгаш ажыктыг бажынын демдеглээ.

Бистин корр

БОТТАРЫ БАЖЫНЫН ТУДАР

Тыва Республиканың Чазак хуралы июль 27-де болуп эртен. Анаа дөргөн хире айтырылганы сайгарып чугаалашкан.

"Бодунун бажыны" деп республика программанын дугайында илеткелди ТР-нин Тудуз болгаш чуртталга-коммунал ажил-агыж хөгжүлдээзиниң талазы-биле күрүнө комитетинин даргазы Б. Д. Байыр-оол кылган. Бо программаның төлөвилелин комиссия хуралына каш удаа чугаалашкан, эдилгелерин, немелделерин кирирген. Чазак хуралында бирги номчулганы сайгарып улуг эдилгелер кылбаанын ол дыннаган. Президент Ш. Д. Ооржак программаның төлөвилели-биле танышкыш, бодунун бодалдарын саналдаан. Республика дөрт зонага үс-кеш, чуртталга бажынынын кандыг материалдардан тударын тодардырып сүмелээ. Ол саналды өөренип көргөш, программаның төлөвилелинде эдилгелерин кирирген илеткелчи чугаалаан. Тожуга чуртталга бажынынын ыяштан, Монгун-Тайгага самандан, төп кожууннарга, Кызылга ыяштан, тууйбудан кылырын шийт-пирлээн.

Программа төлөвилелинге хамаарыштыр ТР-нин Садыг болгаш амыдырал хандырылга яамызынын сайды А. Брокер, Чазак Баштынын бирги оралакчызы В. М. Оюн болгаш өскелер-даа санал бергеш ону деткээ.

Президент — Чазак Баштыны Ш. Д. Ооржак чүве чугаалааш, чуртталга бажынынын тудар дугайында чугула программанын хүлээп ап турарын айтырган. Ону күсүдир дээш кожуун, хоорай чагыргалары бот-идепкейлиг, тывынгыр, чогаадыкчы езу-биле ажилдарын саналдаан. Бо программаны амыдыралга ботандыра дээш Чазак Баштынын бирги оралакчызы В. М. Оюн тодаргай хемчеглерни алыр даалганы берген.

Бистин республикада сөөлгү үеде боттарынын күжү-биле чуртталга бажынынын тудуп турар хамаатылар Сукпак, Каа-Хем суурларда, Кызыл хоорайда, кожууннарда көвүдээ-

нин Президент мактааш, оларны бүгү тала-биле деткирин, дузалаарын чугулап көргөн. Моон сонгаар боттары бажыну тудуп алыр дээр кижилерин саны улам көвүдээр, чүге дээрге "Бодунун бажыны" деп программа хүлээп алдынып турар. Кызылда болгаш өске-даа черлерде тудуп турар чуртталга бажынынын даштыкы хевирин каас, чараш кылдыр тударынче кичээнгейни Президент угландырган.

"Бодунун бажыны" деп республика программанын хуралга хүлээп алган.

Электри энергиянын төлөвилерин чурумчудар дугайында айтырыгны хуралга бүгү таладыг сайгарып даа болза, тодаргай шийтпир үндүрүп шыдавын, сонгаарлаткан.

Республиканың "Водоканал" бүдүрүлгезинин суг-биле ачы-дуза чедирип турарынын төлөвилерин углаттырар дугайында доктаалды Чазак хүлээп алган.

Хуралга хун чурумунда кирген айтырылганы чугаалашкыш, чогуур доктаалдарны хүлээп алган.

Бистин корр

БАЙ-ТАЙГАДАН МЕДЭЭЛЕР

"Тээли" КААК ниитизи-биле бо чылын 74 га черге чаксы суггарылганы чорудуп, тарааны тараан. Чер андарынага хоочун трактористер Сергей Ногай, Оюн-оол Саая эки ажылдап, хун нормазын 100-105 хуу чедирип турдулар. А тарааны чаштыраарыга тракторист Аралчыт Иван чааскаан ажылдап, хуу чоңун болгаш ара-тарын тараанын тарырына база улуг дузаны чедирген.

Ниитизи-биле КААК 338 га суген шөлүн, 74 га тараа шөлүн суггарган. Ам ында тараа, суген болгаш ногаа, картофельдин үнүп чыдары эки.

Салчак САРЫГ-ООЛ.

Бай-Тайга кожуунун "Бай-Тайга" кодээ ажылдагы каттыжышкынын чер ажылдыгы чаксы хову ажылдарынын үезинде элээн органзацияг ажылдаан. Совхоз бо чылын 76 га черде кызыл-тасты, 50 га черде арбайны тараан.

Бо хуннерде Дашыг-Тейде, Талдыг-Адырда, Борбак-Тейнин суггарып шөлдеринде тараан тараанын, сугенин үнүжү эки. Ында керээлгизвенелерден 15 сугатчы доктаамал ажылдап турар. Ынчалза-даа суген аргарыгларда, хараганнар аразында, буга унарнарында кончуг чаагай үнген болгаш бо чылын сугенин колдуунда хол кадыры-биле кезер ужурга таварышкан. Ынчалгаш бо талазы-биле совхозтар болгаш өске-даа ажил-агыл удуртукчулары суген кезер хол кадырыг бөлүктөрүн баш удур тургузуп, улус-чонну эки органзациялар болза, малыныска четчир сугенин белеткеп ап болуп бис.

Каа-оол ИРГИТ.
Бай-Тайга суур.

БАЙЫР ЧЕДИРИШКИНИ БОЛГАШ КҮЗЭДШКИННЕР

Ш. Д. ООРЖАКТЫҢ ТӨРҮТТҮНГӨН ХҮНҮНГӨ ТАВАРЫШТЫР

Тыва Республиканың Президентизи Ш. Д. Ооржактын адынга ооң төрүттүнгөн хүнүндөн бээр 57 харлааны-биле холбаштыр чүс ажы күзэшкиннер болгаш чыгыр сөстөрлүг байыр чедирешкиннери келген. Эрге-чагырган федералдыг органның удуруткучуларын байыр чедирешкиннерлиг хой-хөй телеграммалар болгаш байыр чедирешкиннерлиг отырыктар келгилээ. Тодаргайлаарга, Россия Федерацияның Администрация удуруткучу А. С. Волошинден, Айыыл чок чорук Чөвүлелинин секретарындан — Россия Федерацияның Айыыл чок чоруунуң Федералдыг албанының директору В. В. Путинден, Россияның бирги ораакчы-премьер Н. Е. Аксененкодан, Россия Федерацияның Федералдыг Хуралының Федерация Чөвүлелиниң даргазы Е. С. Строевтен, ооң ораакчызы О. П. Королевтан, Россия Федерацияның Күрүнө Думазының даргазынын ораакчылары С. Н. Бабуринден, А. Н. Чилингаровтан, С. П. Горячевадан, федералдыг аямылар удуруткучулары М. М. Касьяновтан (Сан-хөө аямызы), В. И. Каложныйдан (Одалга-энергия аямызы), С. О. Франктан (Транспорт аямызы), күүсекчи эрге-чагырганың хой-хөй куркомитеттеринин болгаш өске-даа федералдыг органның удуруткучуларындан келген. Күрдүманың хой-хөй билдингир депутаттары, чурттуң парламентиңиниң үстүкү палатазының кежигүннери, Ю. М. Лужков баштадыр Россияның регионнарының удуруткучулары, федералдыг суд органның чамдык банкылар структураларының, массалыг информацияның төп чепсектериниң, федералдык болгаш регионнар аразының фондуларының удуруткучулары, округтар командириңи, регионалдар парламентиңиниң спикерлери, а ол ышкаш Россияның улуг бұдурулгелериниң болгаш ассоциацияларының удуруткучулары Тыва Республиканың Президентизинге байыр чедиргенер. Ш. Д. Ооржак Тыва Республиканың Президентизиниң адресинге ооң төрүттүнгөн хүнүндө байыр чедирешкиннери болгаш чыгыр сөстөрлүг күзэшкиннери дээш эрге-чагырганың күүсекчи болгаш төлээлекчи республика органның, тус чер бот-башкарылганың, федералдык ведомстволарының девискээр органның, бұдурулгелериниң, албан черлериниң, хой-ниити организацияларының удуруткучуларына, республиканың бөдүүн чурттакчыларына сеткилин ханызындан өөрүп четтиргени илередиң турар.

РФ-ТИҢ ПРЕЗИДЕНТИЗИНИҢ АДМИНИСТРАЦИЯЗЫНДАН

- 1. А. С. Волошин — РФ-тин Президентизиниң Администрациязының удуруткучу (телеграмма).
- 2. А. В. Логинов — Президентизиниң Администрациязының иштики политика айтирыгыларын талазы-биле Эргелел начальниги (открытка).
- 3. В. В. Путин — РФ-тин Айыыл чок чорук Чөвүлелинин секретары, РФ-тин Айыыл чок чорук-тин Федералдыг албанының директору (телеграмма).
- 4. К. Ч. Монгуш — РФ-тин Президентизиниң ТР-де бүрүн эргелиг төлээзи (открытка).
- 5. М. Митюков — РФ-тин Президентизиниң Конституция судунда бүрүн эргелиг төлээзи (телеграмма).

РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯЗЫНЫҢ ЧАЗААНДАН

- 1. Н. Е. Аксененко — РФ-тин Чазак Даргазының бирги ораакчызы (телеграмма).
- 2. А. Козлов — РФ-тин Чазак Аппаратының Удуруткучуна ораакчызы (телеграмма).
- 3. Ф. Мухаметин — РФ-тин Чазак Аппаратының Федералдыг Хурал-биле, хой-ниити организациялары болгаш шажын каттыжышкыны-биле харылаза талазы-биле департаментиниң начальниги (факс).

РФ-ТИҢ ФЕДЕРАЛДЫГ ХУРАЛЫНЫҢ ЧӨВҮЛЕЛИНДЕН

- 1. Е. С. Строев — РФ-тин Федералдыг Хуралының Федерация Чөвүлелиниң даргазы (телеграмма).
- 2. О. П. Королев — РФ-тин Федералдыг Хуралының Чөвүлелиниң даргазынын ораакчызы (телеграмма).
- 3. М. М. Прусак — Федерация Комитетинин

ДЕЛЕГЕЙ ХЕРЕКТЕРИНИҢ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ ДАРГАЗЫ (ТЕЛЕГРАММА).

- РФ-ТИҢ ФЕДЕРАЛДЫГ ХУРАЛЫНЫҢ КҮРҮНӨ ДУМАЗЫНДАН**
- 1. С. Н. Бабурин — Күрдүма даргазынын ораакчызы (телеграмма).
- 2. А. Н. Чилингаров — Күрдүма даргазынын ораакчызы (телеграмма).
- 3. С. П. Горячева — Күрдүма даргазынын ораакчызы (телеграмма).
- 4. Сергей Беляев, Галина Салчак — Күрдүма депутаты (телеграмма).
- 5. М. И. Лапшин — Күрдүма депутаты, Россияның аграр партиязынын даргазы (телеграмма).
- 6. В. А. Рыжков — Күрдүманың "Бистин бажынывс — Россия" фракциянын депутаттарындан, фракциянын даргазы.

РФ-ТИҢ ДЭЭДИ СУДУНДАН

- 1. Лебедев — РФ-тин Дээди Судунун даргазы (телеграмма).

РФ-ТИҢ МИНИСТЕРСТВОЛАРЫНДАН

- 1. М. М. Касьянов — РФ-тин сан-хөө сайыды (телеграмма).
- 2. В. И. Каложный — РФ-тин одаар чүүл болгаш энергетика сайыды (телеграмма).
- 3. Франк С. О. — РФ-тин транспорт сайыды (телеграмма).
- 4. Рушайло — РФ-тин иштики херектер сайыды (телеграмма).
- 5. С. В. Калашников — РФ-тин куш-ажыл болгаш социал-хогжуде сайыды (телеграмма).
- 6. Михайлов — РФ-тин федерация болгаш националдар херектеринин талазы-биле сайыды (телеграмма).
- 7. В. П. Орлов — РФ-тин бойдус курлавларынын сайыды.

КУРКОМИТЕТТЕРДЕН

БОЛГАШ ӨСКЕ-ДАА ВЕДОМСТВОЛАРЫНДАН

- 1. Сай — Күрүнениң Чер комитетиниң даргазы (телеграмма).
- 2. В. Деникин — РФ-тин Аныктар политиказынын талазы-биле куркомитеттин даргазы (факс).
- 3. М. В. Ванин — РФ-тин куркомитетиниң даргазы, каайлы албанынын генерал-полковниги (факс).
- 4. Шубин — Рослесхозтун удуруткучу (телеграмма).
- 5. Н. Патрушев — РФ-тин Айыыл чок чоруктун федералдыг албанынын удуруткучуна үлээлгезин күүседип турар (факс).
- 6. В. Ф. Салтачанов — РФ-тин Ундургу полициязынын федералдыг албанынын директору (факс).
- 7. Артюхов — РФ-тин федералдыг орук албанынын удуруткучу (телеграмма).
- 8. О. О. Чолбени — РФ-тин Президентизиниң чанында ТР-ниң доктаамал төлээлекчинин күүседип турар (телеграмма).
- 9. В. Д. Лозовой — РФ-тин федералдыг Даг болгаш улуттук хайгааралынын начальниги (открытка).

РФ-ТИҢ БАНК АЛБАН ЧЕРЛЕРИНДЕН

- 1. Казыин — Россбербанк (телеграмма).

МАССАЛЫГ ИНФОРМАЦИЯ ЧЕПСЕКТЕРИНДЕН

- 1. А. П. Юрков — кол редактор (открытка).
- 2. В. А. Авдеевич — "Федеральный справочник" кол редактору.

РФ-ТИҢ ЧЕПСЕКТИГ КУШТЕРИНДЕН

- 1. Н. Кормильцев — СибШО-нун шериглериниң командьлакчызы (открытка).
- 2. Н. Новак — РФ-тин ИХЯ-ның иштики албанынын шериглериниң СО-

НУН ДАЙЫНЧЫЛАРЫНЫҢ КОМАНДЬЛАКЧЫЗЫ (ОТКРЫТКА)

- 3. М. Валуев — РФ-тин Забайкальениң федералдык кызыгаар албанынын девискээр эргелелиниң начальниги (телеграмма).
- 4. А. Клименко — 7485 шериг кезезиниң командири (открытка).

РФ-ТИҢ РЕГИОННАР УДУРТКУЧУЛАРЫНДАН

- 1. Ю. М. Лужков — Москва хоорайнын мэри (телеграмма).
- 2. Р. С. Аушев — Ингушетия Республиканың Президентизи.
- 3. В. А. Кислицин — Марий Эл Республиканың Президентизи (телеграмма).
- 4. А. А. Джаримов — Адыгея Республиканың Президентизи (телеграмма).
- 5. Ю. А. Спиридонов — Коми Республиканың Баштыны (телеграмма).
- 6. С. И. Зубакин — Алтай Республиканың Баштыны, Чазак Даргазы (телеграмма).
- 7. А. А. Суриков — Алтай крайнын чагырга Баштыны (телеграмма).
- 8. Г. В. Игумнов — Пермь областын губернатору, Федерация Чөвүлелиниң кежигүнү (телеграмма).
- 9. И. М. Шабанов — Воронеж областын чагырга даргазы (телеграмма).
- 10. А. Тулеев — Кемерово областын губернатору (телеграмма).
- 11. В. Я. Бутов — Ненец округтун чагырга даргазы (телеграмма).
- 12. А. В. Назаров — Федерация Чөвүлелиниң Сонгу чук болгаш эвээш саннын улустар талазы-биле даргазы, Чукотка автономнуг округтун губернатору (телеграмма).
- 13. А. Н. Белоголов — Амур областын чагырга даргазы (телеграмма).
- 14. В. Н. Любимов — Рязань областын чагырга

ДАРГАЗЫ (ТЕЛЕГРАММА).

- 15. А. А. Ефремов — Архангельск областын чагырга даргазы (телеграмма).
- 16. А. В. Руцкой — Курск областын губернатору (телеграмма).
- 17. Д. Ф. Аязков — Саратов областын губернатору (телеграмма).
- 18. В. О. Чукули — Таймыр автономнуг округтун губернаторунун ораакчызы (телеграмма).
- 19. Н. И. Меркушин — Мордовия Республиканың Баштыны.

РЕГИОННАРЫНЫҢ ХООЙЛУЖУДУЛГА ХУРАЛДАРЫНЫҢ ПАРЛАМЕНТИЛЕР УДУРТКУЧУЛАРЫНДАН

- 1. Табаев — Алтай Республиканың Эл Курултай Күрхуралынын даргазы (телеграмма).
- 2. А. Е. Жаров — Тыва Республиканың ораакчы президентизи (байыр чедирген адрес бижик).
- 2. В. Б. Яндай-оол — ТР-ниң Президентизиниң Администрациязынын удуруткучу (открытка).

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗААНЫҢ АППАРАТЫНДАН

- 1. В. М. Оюн — ТР-ниң Чазак Баштынын бирги ораакчызы (открытка).
- 2. ТР-ниң Чазак Баштынын ораакчылары (открытка).
- 3. В. С. Чаж-оол — ТР-ниң күүсекчи болгаш төлээлекчи эрге-чагырга органның материал-техниктиг хандырылганынын талазы-биле күзэшкелениң начальниги (открытка).
- 4. Чазактын автобаза коллективи (открытка).

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ДЭЭДИ ХУРАЛЫНДАН

- 1. Ш. В. Кара-оол — ТР-ниң Дээди Хуралынын Даргазы (телеграмма).

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ПРОКУРАТУРЫНДАН

- 1. Е. Ф. Овчинников —

ТР-НИҢ ПРОКУРОРУ.

ТР-НИҢ АРБИТРАЖ СУДУНДАН

- 1. Г. П. Стародубцева — ТР-ниң Арбитраж судунун даргазы (открытка).
- ТР-НИҢ ЯАМЫЛАРЫНДАН**
- 1. ТР-ниң Экономика яамызынын коллективи (открытка).
- 2. ТР-ниң Көдээ аш-чым хандырылганынын яамызынын коллективи (открытка).
- 3. ТР-ниң Одаар чүүл, энергетика болгаш транспорт яамызынын коллективи (открытка).
- 4. ТР-ниң Национал политика, даштык экономика коллективи болгаш девискээр харылааларынын яамызынын коллективи (байыр чедирген адрес бижик).
- 5. С. С. Б. Монгуш — ТР-ниң иштики херектер сайыды милициянын генерал-майору (байыр чедирген адрес бижик).
- 6. А. В. Брокерт — ТР-ниң садыг болгаш амьдырал хандырылга сайыды (байыр чедирген адрес бижик).

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗААНЫҢ АППАРАТЫНДАН

- 1. В. М. Оюн — ТР-ниң Чазак Баштынын бирги ораакчызы (открытка).
- 2. ТР-ниң Чазак Баштынын ораакчылары (открытка).
- 3. В. С. Чаж-оол — ТР-ниң күүсекчи болгаш төлээлекчи эрге-чагырга органның материал-техниктиг хандырылганынын талазы-биле күзэшкелениң начальниги (открытка).
- 4. Чазактын автобаза коллективи (открытка).

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ДЭЭДИ ХУРАЛЫНДАН

- 1. Ш. В. Кара-оол — ТР-ниң Дээди Хуралынын Даргазы (телеграмма).

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ПРОКУРАТУРЫНДАН

- 1. Е. Ф. Овчинников —

ТАЛАЗЫ-БИЛЕ НАЧАЛЬНИГИ (ОТКРЫТКА).

БҮДУРУЛГЕЛЕРДЕН БОЛГАШ АЛБАН ЧЕРЛЕРИНДЕН

- 1. М. Л. Таспанчик — ТР-ниң "Соодула комбинат" күрбүдүрүлгени директору (открытка).
- 2. Култураның болгаш дыштанылганын национал партиянын коллективи (открытка).

ТР-НИҢ КОЖУННАР БОЛГАШ ХООРАЙЛАР ЧАГЫРГАЛАРЫНДАН

- 1. И. С. Идам-Сюрюп — Барыш-Хемчик кожуунун чагырга даргазы (телеграмма).
- 2. В. В. Вусаты — Кызыл хоорай чагырганынын даргазынын хүлээлгезин күүседип турар (открытка).

ПАРТИЯЛАРДАН, ӨСКЕ-ДАА ХӨЙ-НИИТИ ОРГАНИЗАЦИЯЛАРЫНДАН

- 1. О. Д. Тинмее — "Депшиле дээш" ниитиле-политиктиг каттыжышкын.
- 2. В. Д. Тавберидзе — "Яблоко" хөй-ниити каттыжышкын (байыр чедирген адрес бижик).
- 3. А. С. Очур — ТР-ниң Аныктар эвилелиниң даргазы (открытка).
- 4. Г. Б. Монгуш — караа чептестерин бұдурутуп каттыжышкыны болгаш профкомунун даргазы (открытка).
- 5. Д. А. Попков, С. Б. Сарав — болгаш өскелер-даа (открытка).
- 6. Президентизиниң башкы чораан Г. И. Алдыноол-Петровадан болгаш чангыс классчыларынын бөлүүндөн (открытка).

ХАМААТЫЛАРЫНЫҢ ХУУДА БАЙЫР ЧЕДИРИШКИННЕРИ

- 1. Е. Ф. Овчинников — республика прокурору (открытка).
- 2. В. Д. Монгуш — Президентизиниң Барыш-Хемчик кожуунда төлээзи.

Ада дугайында сөс

МӨГЕЙДИВИС

Албаты арат чоңун аразына ажалдап, чурттап чораш амьдыралдан эскерип көргө, ады-сураа делгеренгей-биле алгы-ваан-даа болза ажи-төдү, алган эжи аас-кежиктиг чораш, келер үези аас хүнүн аддын херелдери дег чырык, чыгыг, өндүр чаагай болурун күзеп чоруур ада-иелер хөй. Ындыларнын бирээзинге бистин ачавыс **Михаил Чадамбаевич МОНГУШ** хамааржыр. Аж-шайлыг, ажи-төдүг анык чылдарында-ла анай-каразы-биле кады назылап, өөрүшкү-мунгаралды денге үлежин келген кижин аас-кежиктиг болбай канчаар. Өг-бүдө тулуп тускайлан амьдырал келгенден бээр олар 40 чылдын нүүрүн көрө бергилер. Солун-даа, аар-даа оруктар шуусса-шууша чурттаандан бээр 60 чыл болганын ам эскерип келген. Чалымын, талыгарда азып каапкан ойнаарак дег, караш диген. Канчангаштын көрө бээрге, кастыктарда ак хыраа дүжүпкөн. Чуртталга дээрге, хову кежир маннай бээр эвес-ле болгай дээни черле уткалыг. Ам бо хүн-

нерде Михаил Чадамбаевич Монгуш байырладың бүүдүүжүдө болуун өскөн-төрөөн чери Кызыл-Тайгазынын бединге үнүп келгенгиз, арт кырындан харап, ада-иезиниң, дөргүл-төрелинин өскөн черин сактып, остуруп каан ада-иезин бодал, аткаар-бурунгаар көрүп, хой-ле чүвени салгынаы магат чок. Оон чырык черге бодалар төрүттүнгөш, баштайгы алгызы чангалган чери Сут-Хөл кожуунун төвү Суг-Аксы суурун кыды ак-көк Хемчик эринде чараш ногаан шөлчүгөш ол. 1939 чылдын август 12-де даң бажы үезинде Сарыг тоолай чылын чончуг-даа толуг-догаа кедешкен өйүндө төрүттүнгөн. Ол бүгү назындыла садыг шугумунга үрө-түнелдиг ажылы дээш "Совет садыгнын тергенин" деп хөрөк демдээниң, "Куш-ажылдын хоочуну" медальдын эдилекчизи болгаш хой-ле хүндүткел бижиктер-биле шаңнадып келген. Амгы үеде хүндүлүг дыштанылгада-даа болза, Тывада, Россияда, делегейде болуп турар медээ-Ажи-төдү, чуржаттары, оларнын урулгарындан.

лерни солуннардан номчуп, телевизордан көрүп, сонугулар олардан. Политика дугайында номчурунга дыка ынак. Ачавыс, чествес аажок хүндүлээ-чел, биче сеткилдиг, дуниң, заарга кижин. Ол нерле хол куруг олурбас. Мал-маганын хайгаарал, хаваан-дагазын чемгерип, огородун ажаап турар. Чонунга, ажи-төлүнге болуунга-ла арга-биле дузаны чедирип чоруур. Ол дээш оон чоок кижилери — дөргүл-төрели, өг-бүдөзи четтиргенин илередиң чоруур. Буянын ачавыска юбилейин таварыштыр бижыг кадыкшылды, аас-кежикти, ак орукту, ам-даа хөй чыл чурттаарын сеткилив ханызындан күзеп, курак чедир мөгейдивис. Азарганчыг бичивистен Азырап каан ачавыска, Алдан харлаан хүнү-биле Аас-кежин күзедивис. Самбыннын борбаанайын Салаалар чууй бээрге, Сагыш чайгаар сергеп келер Салымнын сен, ынак ачай.

БИСТИҢ ЧОРГААРЛАНЫҢ КИЖИВИС

Ава кижин ажи-төдү дээнде кезээде амыр-дыш чок, сагыш саарзык ораар. Уруг-дарыны бичин турда черле күзээр, уругчу-ле олары чанында кады турар болгаш билдинмес. А кажан олары өзүп, ынай-бээр өөренип азы ангы олгуд-баштыг апаарга улам-на аванын сеткили дүвүрөп, "канчап-ла турлар ирги" дээн болаларга алзып, коскү-херээ ойдуңгуп-ле чоруур. Ынчалза-даа кижиниң иези ышкаш эриг-баарлыг, эртен-кежээ чалбарыны чаптып, чагыс-тун берип, бүүдү иштинде тейлер чоруур кижин чок деп бодалар мен. Бистин эн-не хүндүлүг чоргаар-ралывыс, деткичивис болур ававыс, кырган-ававыс, кунчууус Александр Мандыковна Монгуш база-ла ындаг иелерин бирээзи. Чер аразы ыра-даа болза, барба-савазын өйлөп сөөртүп алган, орай дүне-даа дивес, бо-ла чедип кээр. Хейде-ле боттарысы дүвүрөп, кандыг херектиг чедип келгенин соңнай-мурнай аитырып, четтикпей-не баар бис. Ол дээрзинде биске огулдуг хары-даа бербес, "уругларым мүн-не бо-дур але" дээзиг, могап-шылаан шинчи-даа чок, чүглө каттырып каар. Чылдын бо үезинде база-ла ногазын, варенезин суккулуп алган Кызылдар чанчылдыг кижин. Акша-шалыннывыстын ам-даа үнмээзинин харазы-биле оон бажын дозуп балар аргавыс чок болганывысты билди-мишаан, солун дамчыштыр кырган-ававыстын август 1-де төрүттүнгөн хүнүн таварыштыр байыр чедирер сорулга-биле бо каш сөстү бижээш ужурум-даа ол чүве. Ынчангаш силерин байырладың хүнүңдерге бүгү-ле чүве Чаагай болуп, өөрүшкү-биле долар-ла болуунан. Тыва чоңун үлөгер домаанда дег "буура кырыз-даа, чанын салбас" дээри ышкаш, кезээде-ле бо хевээр чазык чангыг, дузааргак сеткилдиг арттарынары сеткиливистен күзээр-дир бис.

Чимисмаа МОНГУШ.

Гараж, чунар-бажын, огородтуг 3 өрээл хууда бажынны садып турар. Адреси: Кызыл хоорай, Оюн Курседи кудумчузу, 246, телефону: 2-10-17.

"ШЫН" СОЛУННУ ДАМЧЫШТЫР

Бистин ынак ачавыс **Чап Монгушович Чүлдүмнү** соолгу орукке үдээринге, ажи-шүжүүвүстү үлежин, дузаны катканы дээш Тыва Республиканың Президентизинге болгаш Чазаанга, Кызыл хоорайнын хереглекчилер ниитилелинин коллективинге, Кызылдын № 9 дугаар школазынын коллективинге, Өвүр кожуун чагырганын, чоңу ажилда тургузар топтун Департаментизинге, Тыва теле-радио компанияга, ТР-ниң Култура, кино болгаш туризм яамызынга, "Булангыч" садыгнын удуруткучуларга, кудаларывыска, кады ажилдап чораш эш-өөрүңге, хөй санныг өөреникчилеринге, эш-өөрүңге, дөргүл-төрелдеривиске улду-биле четтиргенивисти илередиң, мөгейни тур бис. Өнүң ээзи, оглу, уруглары.

Өөренирнече чалап тур

Компьютерге өөренип алыр күзедиг улустарны 1999 чылдын август 2-де Тыва Күрүнө университетинде компьютер талазы-биле чангыстап (индивидуально) 2 неделя дургузунда өөредип курстарынче чалап тур бис. Өөренир программаны боттарынар күзелдер-биле шилип алыр силер. Чижээлээрге: MS-DOS, WINDOWS 98, NORTH COMMANDER, FOX PRO, EXCEL 97, WORD 97, PADEMAKER оон-даа өске; компьютерлер кожар сеть; BASIC, Pascal, C++, Assembler — дылдар-биле компьютерге программа тургузуп өөредир. Өөрениги дээш — 240 рубль. Болур чери: ТКУ-нун кол корпусунга Ленин кудумчузунда, информатика кафедрасы 117 дугаар кабинет, тел: 3-83-88.

МАРГЫЛААЛАРЖЕ ЧАЛАП ТУР
1999 чылдын август 7-де, 10 шакта, БАЙ-ХААК СУУРНУҢ СТАДИОНУНГА Россия Федерациязынын спорт мастери **ВЛАДИМИР КОНСТАНТИНОВИЧ БАЛЧИЙ-ООЛДУҢ** 50 харлаанынга тураскааткан СПОРТЧУ МАРГЫЛААЛАРЖЕ чалап тур. Оргкомитет.

Россияның Улустун артизи, Тываның Улустун артизи, күрүнө шаңналынын лауреады, бистин талантыг актывус, "Дерсу Узаланы" бүгү делегейге монгежиткен, силерин ынак ачаар, кырган-ачаар, иренер **Максим Монгушович МУНЗУКТУҢ** мөчээни-биле холбаштыр ханы кажыдалынын оон төрелдеринге база чоок кижилеринге илереттим. Ол бистин шуптувуска аар чидиргил. Силерин кажыдалынарны бүгү сеткилимниң ханызындан денге үлежин тур мен. РФ-тин Күрүнө Думазынын депутаты. **Г. САЛЧАК.**

Россия Федерациязынын Президентизиниң Тывада Бүрүн эргелиг төлээзиниң аппараты Россияның Улустун артизи **Максим Монгушович МУНЗУКТУҢ** мөчээни-биле холбаштыр оон өг-бүдөзинге, төрелдеринге болгаш чоок кижилеринге ханы кажыдалды илередиң тур.

ЖАРЫС ТӨИ

Чечен тугаа

Курустой дээрге ыт эвес. Курустой дээрге — ошкүдүр. Баштай ол анай турган болбайн аан. Анай, анай боорда, анаа эвес элик ышкаш черзи-сарыг, жылган дүктүг кыс анай болган.

Сапык дээрге кедер идик эвес, алган ашаа, ажы-толү-даа чок, Хонделенге сапог идиктер бир дугаарында кестүп кээрге-ле, ону кымны мурнай кедип эгелээш, Сапык-Кадай деп атка чединген чангыс бот кадай-дыр. Сапык деп адындан аныгыда, оон алдаржаан чүвези-ле — ошкүдери. Кадайнын ошкүдери чылдын ийистээр, чамдыкта харын үштү безин ийистегилден болур.

Ол чазын Сапык-Кадайнын бир ошкүзү үш анай ийистепкен. Оларнын бирээзи оорунге дөмейлешпес, ак-мен-даа ышкаш, делбигир кулактарлыг, черзи-сарыг кыс анай болган.

Дун дүшкөн черге-ле хонаттап чоруур, тенеок оолдар ышкаш, кыжын өглер аразын тудуштур ичелеп каар, кадайлардан чүктенгеш, оларнын халак-тилээн төккөн чоруур, солузумаар Сарыг-Хам ашак анайны көргөш: "Черлик те эдеген боор. Ак уксаалыг мал-дыр. Менээ дөмейин ала. Сапык" — деп хидилээ.

Сапык-кадай анайны чаптааш, кады-кожа аалдарнын аады-ла бир үе беш-алды харлыг уругларын чып алган. Бош-Дагнын адаанда борбак тейден чүгүржүп үнгөш, Сапык-Кадайнын өөнгө доктор деп дугурушканнар. Эрткен кижинин шаңчалы — черзи-сарыг анай. Төрүмдөндө кеминг болуш-көдүктүлүгү колдууандан салбас бинчи Содунамдан бээр шупту-ла аал адаане сөктүп батканнар. Кады-кожа аалдарнын ээлери, уша кыр-

ганнардан эгелээш, аныяк-өскөнгө чедир бир-ле улуг адаан-чарыш болур дээн чүвө-биле дөмей, одекте кара таан кылдыр бокперлежи берген турганнар. Моорейнин кол шиткекчижи Сарыг-Хам ашак ужу-бажындан эгелээш ууну дургаар хола-биле каастап каан "Ыпын" чагызын соктааш, оон демир удазын-нарыннын хоолаан даажын таалап дымнаары салбактардыг кымчызын чаарга, чыскаалып алган уруглар дөштү ору караннадып-ла үнгөннөр. Эдекте ары-түмен чоңуну уругларын хооктүрүп, куксуннап, курайлаан шимээнинден чоонаа-ла аамай болгаш балдырбээжек оолдугаштарга бо-ла даяладып аар, күзүрүмнөп чораан кодан ак-богаалар безин хой-дугуп, ужа берген. Сапык-Кадайнын оонун чанында Сарыг-Хам ашак аскыр-дагаа оттунуң эткен, куксун-сааскан оттунуң чак-кырган, үш-үдүрүм чүвө турган.

Чаа-ла алды хар ажып чоруур Анзат Сарыг-Хамнын чанынга бир дугаарында чүгүрүп келген. Сапык-Кадай ортен-сарыг анайны кежиктээш, оолга кускап тадыпкан. "Малга дөмейлешпес малдын ады база хуулгаазын болур чор" — дээш, Сарыг-Хам анайны ужу-утказы билдинмес, тывызыксыг "Курустой" деп ат-биле адааш, ыдыктап берген.

Моорейге "Курустой" деп хуулгаазын аттыг ортен-сарыг анай алган соонда, Анзаттын ажаар-карактаар-ла чүвези ол апарган. Анайнын караан куксун соктап каапкан кырган ошкүгө авазы Курустойну чагыштырып берген. Анзат мурчунда ышкаш авазынын от салга, суугу кырында ынаага алгы чүвүрүн аңдаргаш, хончуларын куду баштаңдыр аскаш, чылдып

бээрин манап чытпас, тура халыыр апарган. Шала-була кеттингеш-ле чүкк адаанда шаараш кажаада анайнын адаанда олаан куртаглар, незинге эмзирер. "Чаш мал-би-ле эмин эрттир ойнавас чор, оглум, чудаи бээр" — деп, иези чемелээнд-даа олурад. Чонаада чүвө ыттавас ачазы: "Мээң оглум мал сүстүг, өзүп келгеш улуг кожай болур, көөр-даа силер" — деп, харын мактагылаар.

Анай шору өзүп кээрге, Анзат кыштаг келээзинде мээстен сарыг-сиген чулгач, хендирге бооп берип турар апарган. Курустойнуң хотпа денди амытан болган. Сигени тонуп каарга, самдар оңун алган кызын чулбарлап каапкан. Анзаттын авазыга бо-ла аттындарган турар.

Курустойнуң топтас-ханмас хырыннын хайы-биле Анзат авазыга кон-чударында эртекш, харын балдырынче шыкпыштаткан-даа, Ол хун кожазында оңун ээзи ирей чорук-херек кылып хоорай кире берген.

Кежээзинде өөнгө чаас-каан арктан кырган кадай, Кежээзинде суугу дол-дур одапкаш, өрегезин так дуй тырткаш, чык кылдыр удул калган. Эрте-нинде туруп кээрге, карактары жыга берген. Тенектеги бербе. Анайын тулупталдыр ышкаш, чүңү-дэа көрбөс, суйбанып орап болган. Кады-кожа өглернин кадайлары оон карактарыне сүт дамы-ладып, дүвүрөп халчыл турар аразында, Анзат кырган улустун сүтке шыгыдып алган падар аяк ишти чинге-тараазын "часкапкан". Оозун болу-дэа орта чиген чок, тот-паш-ханмас аянынга то-туудун берипкен. Битан оолактын оору каяа чыдар ийик, дораан-на дөштүп үнүп келген, "шаңчалыг-га" балдырынга шыкпыш дүшкөн.

Хар аштып, карандылап, көк бажы шымыраарып келгенде, Курустой отка кире берген. Анзат үе-чергези оолдар-биле анай, хураган дозар. Чаш көккө откарарындан аныгыда, куксундан камгалаар деп бир чымыш бар. Хүннээркеке улуды берген анай, хураганны соора көрбөс, караан деже соктап каап-тар. Куксунда чүү боор, дажаптарга дезе бээр, кортук куш ышкыжыл. Оон коргунчуг амытан — эзир болган. Эзирден коргар боорга, ачазы оолдун боду-биле ден чыгыш, огу чок, эрги быртаан-дүүрге чүктедип каар апарган. Оозунуң ужуң хая-дашкка кангырадыр сөөртүп алган чоруур. Окуту-боолуң эр чүден коргар ийик, эзир тегерип кээрге, углай туткаш, "тог-тог" деп аксы-биле дааштагылаар. Араатан-даа болза, меле-йге куш огу чок боо-дур деп кайын билдир, дезип-тор. Оолак эзирни кан-чаар коргудупканын ке-жээ дүргү төмөсө-батпас кылдыр хоореп кээр.

Күзүн школаже өөренип чоруурда Анзат анайын айттанган айттангыже че-дир-ле авазынга чагып келген. Канчаар ажаап-тежээринге харын бүдүн "кичээл" эрттирген. "Сен чүгө эки өөрөн, оглум, Тенектеги бербе. Анайын ажырбас, кончуг толгүр, сүткүр ошкү кылдыр острүп каар бис" — деп, авазы чагып-чагып, оглун школаже үдээн.

Оолак класстан класкче шилдинч, эр бооп өскөн тудум, черзи-сарыг чангыс анайындан чылдын ий-леп, үштеп ийистээр ко-дан ошкү өзүп келген. Кызыл-Тайганың хая-ларыга оттап чорда те, ушма кестүп келген-биле дөмей-ле.

Алаш аалдарында ол чазын элдеп-чыктиг чулга-лар тарап эгелээ. "Ошкү-нүң хоорай дайзыны"

деп чарлаан чүвө дидир... "Санап эгелээнд-дир..." "Күш-биле күрүнге ду-жаадыр чүвө-дир..." Оон-на кожуун төвүндө, сумудан сургакчылар соктуп эгелээ. Сыгыр октуг боолар, тайга-тандыны андара-дүндере тырттып турар тураннар чүкүтөп алган болур. Ошкүнү бүрүткээр, ошкү-нү дужаар, ошкү хоорай "дайзыны..." Аалдар аразында дымнажып ал-гаш, ошкүзүн сургакчылар караандан чайлады ай деп эгелээ. Алдыг сур-гакчылар "дайзын" ошкү-лерин истеп, сүрүп, ту-раннап чоруп турган. Анзат чайлады ортен-сарыг ошкүлерин ол-бо чарыктарга, өзенгерге чажырып, күйзүп турда-ла, дужаадырын дужаап, халтыг-савалыг келген аалчыларнын хавын дүп-төп берип турда, кодан ошкү шаарарып, харыксы-рап калган.

Курустойнуң сөөлгү кү-зү ол болган. Арткан-кал-ган каш ошкү бир эртен оларже үнүп турда, ол турбайн барган. Кырган ошкүнү ала келээзинде какнак хая баарында бү-дүнгө салгаш, кырында даштар-биле базырып, хорумнап кааннар. Ол ояар-ла Алаштын кызыл-хүрөн хаяларынга те, чумна ышкаш, ортен-сарыг ошкүлөр көзүлбөс апарган.

Ачазынын оглу чаш тур-да төлгөлеп органы ыш-каш. Анзат улуг кожай-да болбаан. Ужур-бажи билдинмес бир-ле өөре-дилге чери дооскан деп сураа дымналган. Улуг албан-дужаалдыг дар-галарың хөлөгези бооп, Моол кирип чораша, ол уж-кыдын көзүлбөс хөрүкө кодан ошкү көр-ген. Оон Курустойну ыш-каш, элик дег делбигир кулактарлыг, ортен-сарыг ошкүлөр ында оттап чораан.

Алексей БЕГЗИН-ООЛ.

САЛЫМ

Саая МАЙНАК

Тоожу

(Эгези №№ 58, 59, 60, 61 "Шында")

Авазы ачазынын өлгө-нинин соонда ажыг-шү-жүггө алыспаан, элөп-түрөп чораша, оскүс оол-дарын, кыстарын экти бүдүн, ажилга ынак кижилер кылдыр острүп, өөредирин өөредип, өг-лээрин өгөл каан. Күзөг-ге турда, хенертен ханы-нын базышыккы улгат-

каш, төмөс уйгузун удуй берген. Чоок улдузунга, ажы-төлүңгө дээр холуш дээн, хун өже берген ышкаш болган. Оон соонда Шолбан-оолдун акызы, угбазы, бир дунмазы аразы ындаг кончуг ырак эвес уелдере оран-чуртун каапкаш, ада-иезинин соонче чоруй

барганнар... Шолбан-оол чуртун ээлеп артып калган. Хой кадарып чорда, сагыжы-нга авазы дириг ышкаш, "чурттаар, чурттаар, ка-рактажып чорунар, оол-дарым, уругларым" дээш, чаактарын чыттап, бажын суйбап орган ышкаш сагындар.

Дөптүкү эне

ОЗАЛДЫГ ООЛДАР

Кажааландыр ээптектө-ли берген бедик хавак баарында, хем эринде, дөнгөлчиктерлиг шыкта улуг одаг хып, ыштапып турган. Кожалаштыр тип каан ожук даштарында улуг пашта дүлгөн ирт ээди, өскөзінде — шай буруладыр хайнын тур-ган. Одаг чанында УАЗ-452, УАЗ-469 машина-ларын эжикистерин ажи-дып каан, дүргөн олура кааптарынга белеткеп каан ышкаш турган. Херек апарза муунтарынга бе-лен, даалынарнын, артын-чактарын дүжүрбөзүн, эзеллиг айттар билгыр-жып оттап турган. Одаг-нын долгандыр олураары олуруп алган, чыдары чыдап алган он ажыг аныяк оолдар кидин түдүк хоорөжил, таакпылап органнар. От чүшкүрүп турган Хайрааты-Сарыг (шын ады Орлан Хомуш-ку) машина орунуче көрүп, дымнаааш:

— Ээзи, эзилдер, дин-надынар бе? Машина даг-жай-дыр. Хайрааты, Мээрен сулгар чоокшулап олурад-дыр. Этти эзип, үлөй салынар—дээш, деп-пирени, тавактарын шир-ээ чанынга салып кааш, клеенканы озолааш салып каан.

— Хайраатыга суук хан аксын, ужаны, Мээ-реге дестиг хан аксын, тошту, ижин-хырын, чыш-тыр этти арбыдадыр сал-ынар, оолдар! — деп, Узун-Чаштыг (шын адын Николай Ооржак) хөрөк-тенген.

— Көгээржикте тыва чүвени ти ижипсин, та ап алгаш чоруй барзын, езу барымдаалап салып каанар — деп, Эзир (шын ады Алдын-оол Ондар) айтышык берген.

— Машина доктаап чорда, чоокшулай кылаш-ташпас, айтыргылар сал-бас, хүлүмзүрүп уткуп алыр силер — дээш, Азылан (шын ады Алек-сандр Ооржак) бажынын дүгүн суйбай туткулаан.

Машина доктаапкан. Ийи узуну кончуг, дирт кара эрлер эжити ажит-каш, Хайраатынын ийи талазынга кожа туруп-каннар. Бир шилгедек эр дүже халааш, Хайраа-тынын баарынга келгеш, чадып каан хевис кырында ширээге углай кылаш-тапкан. Хайрааты ширээ чанынга келгеш, хол-дарын өрү көрдүгөш, тей-лээр езу оттуңгөш:

— Амыр-ла бе, оол-дар! — дээш, ооргалыг чымчак саңдайга хөлөс-теп олуруп алган.

— Амыр-амыр, сол-мен-ди — дээн үнөр уурук-суурук дымналган.

Хайрааты ортузунда саңдайга херээң өндөйти, чоргаары кончуг, улуг эр-ге-дужаалын, туразын көргүсөң ышкаш, олуруп алгаш, оолдарын арын-шырайын, күш-денгелин шинчилээң ышкаш, топ-тап көрүп олурган. Демги тырың кара эрлер ийи талазынга кожалаштыр садапканнар. Аргазы-оол, саргыг сарыг узун оол американ сикарета уштуп эккелгеш, оттук-биле кывыскаш, дээр-гизинге тутсуп берген.

Шөө-Бөрү Хайраа-тынын чанынга чоокшу-лап келгеш:

— Хүндүлүг Хайрааты, ажил-херээвисти, Силер-нин дужалынарын күүсө-дип турар кайгал эрлер бо-дур. Уш бөлүктүн ке-жигүнери чылдыг кел-ген. Силернин чагыг-сүмөнерни дымнаарынга

белен турлар — деп, дымнаткаш, күдүк базып чалбарып кааш. — Ам чы-ра олуруп алынар, Хай-раатыны дымнаар, ши-мээң үндүрбөнер—дээш, хевис кырынга олуруп алган.

Чүвө-даа ыттаар кижичок, бут кырынга шергеп алган, "уваа, баштынчы-выс бо шээлиң, сүрдүг эр-лээң дээңиз турган оол-дар кожа-кожа олуруп алганнар."

Хайрааты соруп орган сикаретин Дилгижекке тутсупкаш, боостаазын ажидап алгаш, чоон үн-биле:

— Дүүн карангы имир-де үнгөш, болчашкан черивиске чедип келгени-выс бо-дур. Орук ара улус-ка таварышпадысыс, бисти мында деп кым-даа билбөс. Азалар ышкаш улус караанга көзүлбөс болза, эки-дир ийиң. Чыг-лып келгениңерге өөрүп ор мен. Бүгү чүвени үл-гөдип турар улус силер силер, эр-хейлер! Бо ча-йын "дүжүттүг" ажилда-дынар, байыр чедирип тур мен! Бүзүрелдиг эрлер-дир силер. Мындагы 50 пилерни, тавактарын шир-ээ чанынга салып кааш, клеенканы озолааш салып каан.

— Ол, ол. Эр кижичерик-хайны-даа буза шан-чар. Бижектиң бизинде, бооуну аксидан корт-пайн, чүгө мурнаарын боа-дар, карак чышев аразында хөдөлир херек. Билдиң бе?

— Билдим, Хайрааты. — Ала ышкаш, каракка көзүлбөс, кулакка дым-налбас бол, брат — дээш, холун тулуп каан.

— Шөө-Бөрү, Дилги-жек, хааржакта арганы, стаканарны бээр эккел-нер! — деп, ыткыры кончуг дужааган.

— Согажалыг баар, изиг хан, чагыг ужа, ижин-хырын, чооглап көрүнерем, Хайрааты — дээш, Дилгижек деспини баарынга салып каан.

— Дүргөн стаканарга куткаш, дугурааннарны ап беринер. Оолдарнын эриннери када берген боор.

Хайрааты арганы ындамап чашкылааш:

— Бо болза, аар оркети-тиг, алдын бижектиң даш-тыкы коньяк-тыр. Баш аартпас, чүректи, хан-дамырын хөдөлирер, шаан-да даргалар көөргөттинип ижер турган, амданы чагай арга-дыр. Силер-нин калдынар дээш, ажил-херээвисти бүдүнгүр, шалыныкыс дипломаттар шыгырт долун дээш ижиптээлинер! — дээш, дашказын донгайти пак-тапкаш, ужаны тыва езу-биле кескеш, боду ку-дурук чан сырып каап, камгалакчыларынга кезип берип орган.

Клеенка кырында чер-черде оваалай салып каан этти эрлер кезип чип органнар. Дилгижек дугу-рааннарны кудуп чоруп турган.

— Хайрааты, бетинер-де кара мүн — дээш, баалыңыг тавак долдур мүнүнү баарынга салып каан.

— Чаа өлүргөн малдын мүнүн ишпеске, бөрү апаар дээр ийик бе. Ха-ха-ха кылдыр каттыргаш, — Коньяк төөргө, бөлүү-биле шапкылажып турбайн, баар черлеринерже тараар силер. Эрткен-дүшкөн улус караа кон-чуг, "дидир-дидир" тарай бээр. Силерге акша херек бе? Борбак бажын боду харымылаарын билдир силер бе?

— Билдир, билдир, Хай-рааты — дээн үнөр олуруп алган.

— Ам кым чүвө чу-гаалаккап тур? Чок бе? Ынчаарга, мындагы-дыр эвеспе: Шөө-Бөрүнүң са-

налын деткиир, болгап коор бис — дээш, туруп келгеш, сикарета кывыс-тырып алгаш, одагын долгандыр кылаштааш, ширээ чанынга туруп алгаш:

— Саая артыңче эт чүдүрер шырак маши-навыс бар. Ам дүн-хүн чок хөдөлир бис, кай-галдар.

— Ындыг бооп тур ийиң, Хайрааты.

— Сээң адын Андрей ийик бе?

— Ийе, Андрей дээр, шолам — Аза.

— Аза, солун-дур аа. Азаның бичизи кончуг. Бистин-биле ажилдаарга, солун-дур бе? Ажыктыг-дыр бе — деп, айтыргаш, аар холдары-биле эктиң часкап каан.

— Чес копеек тудуп көрбөзүн кижиге дүргү-дүлүг ачкалар алдыга солун-дур, ажыктыг-дыр, Хайраатым — дээш, мөгөйип каан.

— Ол, ол. Эр кижичерик-хайны-даа буза шан-чар. Бижектиң бизинде, бооуну аксидан корт-пайн, чүгө мурнаарын боа-дар, карак чышев аразында хөдөлир херек. Билдиң бе?

— Билдим, Хайрааты. — Ала ышкаш, каракка көзүлбөс, кулакка дым-налбас бол, брат — дээш, холун тулуп каан.

— Шөө-Бөрү, Дилги-жек, хааржакта арганы, стаканарны бээр эккел-нер! — деп, ыткыры кончуг дужааган.

— Согажалыг баар, изиг хан, чагыг ужа, ижин-хырын, чооглап көрүнерем, Хайрааты — дээш, Дилгижек деспини баарынга салып каан.

— Дүргөн стаканарга куткаш, дугурааннарны ап беринер. Оолдарнын эриннери када берген боор.

Хайрааты арганы ындамап чашкылааш:

— Бо болза, аар оркети-тиг, алдын бижектиң даш-тыкы коньяк-тыр. Баш аартпас, чүректи, хан-дамырын хөдөлирер, шаан-да даргалар көөргөттинип ижер турган, амданы чагай арга-дыр. Силер-нин калдынар дээш, ажил-херээвисти бүдүнгүр, шалыныкыс дипломаттар шыгырт долун дээш ижиптээлинер! — дээш, дашказын донгайти пак-тапкаш, ужаны тыва езу-биле кескеш, боду ку-дурук чан сырып каап, камгалакчыларынга кезип берип орган.

Клеенка кырында чер-черде оваалай салып каан этти эрлер кезип чип органнар. Дилгижек дугу-рааннарны кудуп чоруп турган.

— Хайрааты, бетинер-де кара мүн — дээш, баалыңыг тавак долдур мүнүнү баарынга салып каан.

— Чаа өлүргөн малдын мүнүн ишпеске, бөрү апаар дээр ийик бе. Ха-ха-ха кылдыр каттыргаш, — Коньяк төөргө, бөлүү-биле шапкылажып турбайн, баар черлеринерже тараар силер. Эрткен-дүшкөн улус караа кон-чуг, "дидир-дидир" тарай бээр. Силерге акша херек бе? Борбак бажын боду харымылаарын билдир силер бе?

— Билдир, билдир, Хай-рааты — дээн үнөр олуруп алган.

— Ам кым чүвө чу-гаалаккап тур? Чок бе? Ынчаарга, мындагы-дыр эвеспе: Шөө-Бөрүнүң са-

Чаңгыс абзац-биле

ХЕНЕРТЕН БАЙЫЙ БЕРГЕН

Германияга хамааты дайынын соонда артып калган даайы чок апарган соонда 63 харлыг Валерий Сергеев дээрзинге, оон ол кырган ачазынын 3.600.000 доллор өңчү-хөрөңгизи дамчып келген. Оон чурттап турары Кудымкар хоорайнын чурт-такчыларынын чугаазы-ла ол дугайында апарган. "Төндүр ижип алыр-дыр ийин", "Ынча хой доллар-ны бе?", "А өңчүктери чү-нү кылдыр деп бодаар силер?..." Амдызында Сер-геев Германияже чедер акша тип чадап турар. Чаа "төрүттүңгөн" мил-лионер карманында көп-пеек-даа чок. Каш акша пенсиянын даартазында-ла төндүр ижилтер. А боду назылап кырааннар бажынында чурттап турар кижидир.

КАШ КАДАЙЛЫГ БОЛУКСААР СЕН...

Республикада демограф-тыг байдалды экижидери-биле Ингушетиянын Президенти Руслан Аушев ол чернин эр кижилери дөрт чедир кадай ап болур дугайында хоойдуга ат салган. Р. Аушевтин ол эгелээшкинин орус эрлер деткири ирги бе? Ынча кадай азыраарыга олар-нын акша-шалыны четчир бе, ынчеш? А оон кадында шийтпирлиг дидим чорук база-ла херек болгай. Бо-ла бүгү айтыргыларга бөдүүн харыс бар ийикпе:

мен-не Руслан болган болзумза, бот чоруур ийик мен!

АГАФЬЯНЫҢ МӨГЕЙИКЧИЗИ

Абакан тайгазында чурттап чоруур Агафья Лыковада ажил-херекчи мөгөйикчи тывылган. Ол дээрже англи тажы Филип герцогу Эдинбургский-дир. Муңгаш тайгага экологтуг турэмзин сайзыралды-нын бизнес-планын ол сү-мелеп турар. Агафья оон-биле чөпшээржер-чөп-шээрешпези амдызында билдинмес. А тайганың ээзи адыг ирей анаа черле чөпшээрешпези билдингир. Ындыг аа?

И.ЯРЫГИНГЕ ТУРАСКААЛ ДЭЭШ...

Ат-сурагыг мөге Иван Ярынгинге тураскаалдын төлөвилели дээш чарлаан мөөрей түңнел чок бооп арктан. Кирген алды ажилдыг чангызы-даа сагышка кирбес болган. Красноярск крайнын гу-бернатору Александр Лебедтын үнелээни билдире алырга "ук ажилдар ал-дарлыг чангыс чер-чурт-туувустун сагыш-сетки-лин-даа, мөзү-бүдүжүн-даа илеретпейн турар. "Ярыгин дээрже кайгам-чык шимченгир, ээлгир Пар-дыр" — деп, ол чуга-лаан. Ону млапты-биле көргүзөр ужуруг дээрзин айтыпшаан, мөөрей уламчылап турарын гу-бернатор чарлаан.

Топ Парлапгадан.

ЧАЛТЫННЫГ АБТ — ХЕЙ-АБДЫМ

Чалтынныг айт тоолдан дүжүп бады келем. Чангыс мени ораныңче алгаш барам, Алдын-Орду эжини алып бакылайын, Ай-Хун Херел даңгында сөгүрүп көйөн.

Болчатылыг Бора-Тейге болчоп алгаш, Боралдактыг чуртталгамны төөгүп берейн. Канчал билдир, бурган өршөп, хей-аыт сени Карачал мээ белек кылдыр бериптир!

Чалдыржактап чортуп чораан хуу-салым Чалбыншталып кытып үнзүн, сорук кирзин, Хей-аыт сени мунопкаштын ол-бо киискин, Хезиг-даа бол тура-сорум чүглөп алайн.

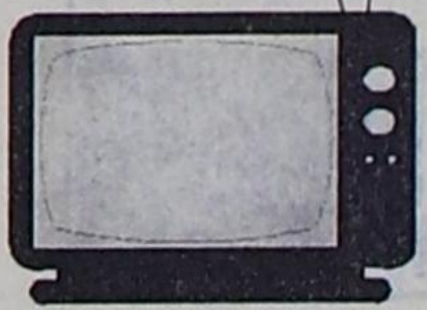
МЕНИ ЧАЛАП, САЙМААРАПТА...

Өршөп көрөм, даңгына кыс, чараш кожам, Өргээнди мени чалап, саймааратпа. Дөжү биле маска мени уулап-уулап, Төөгүнүң сүрээзинче октавыткан...

Чарасынын эртип-дүжүп көрүп чорууйн, Чымың суйбап, часыктың деп күзөп артайн. Чадаганга узук хылдыг кошпазы дег, Чалым кыс сээң салымны будавайн.

Кызыл-оол БЕЛЕК.

АВГУСТ 2- ДЕН АВГУСТ 8 - КЕ ЧЕ ДИ Р

Гонедельник — АВГУСТ 2

ОРТ

6.00 ЭРТЕНГИНИН МЕНДИЗИ. 9.00 МЕДЭЭЛЕР. 9.15 "Бинакшылдың нүүрү-биле", т/с. 10.15 ХУУЛГААЗЫННАР ШӨЛҮ. 11.15 КИЖИ БОЛГАШ ХООЙЛУ.

12.00 МЕДЭЭЛЕР. 12.15 "Бот херэжен таныйк алырын күзеп турар", фильм. 13.50 "Ералаш", к/ж. 14.05 "Фантом-2040", м/с. 14.30 "Кады" деп программа. 15.00 МЕДЭЭЛЕР. 15.15 "Гарри — хар киж", т/с. 15.40 Мультсериал. 15.50 Сылдыстар шагы. 16.30 Он алды харга чедир... 17.00 "Бинакшылдың нүүрү-биле", т/с. 18.00 МЕДЭЭЛЕР. 18.15 "Графиня де Монсоро", т/с. 19.15 "Бистер" деп программа. 19.55 "Кадын Марпла", детектив хевирлиг сериал. 21.00 УЕ.

21.35 Агаар. 21.40 "Онзагай кичээнгей зонасында", боевик. 23.20 КӨРҮШ. 00.05 МЕДЭЭЛЕР. 00.20—01.35 "Дургуннай бээр хамааты", "Канун" кинолар. "РОССИЯ" 7.00—9.45 Эртегинин мендизи-биле, Россия! 7.20 Шупту улус ынча джир. 7.45—7.56 Дамчыдылгалар программасы. 9.15 Дежурный кезек. 9.45 Барааннарны — почта дамчыштыр. 10.10 "Миледи", т/с. 11.00 МЕДЭЭЛЕР. 11.35 "Бичии тоянчы", уругларга т/с.

12.30 "Аниап чоруттувус", м/с. 12.45 Орус лото. 13.30 Диван кырында садг. 14.00 МЕДЭЭЛЕР. 14.30 "Антонелла", т/с. 15.20 "Черлик элчи", т/с. 16.10 Музыка. 16.20 Гомеопатия болгаш кадыкшыл. 16.25 "Баштайгы ошкакжышкынар", т/с. 17.00 МЕДЭЭЛЕР. 17.30 Суурга. "ТЫВА" 17.55 "Дингылай", фильм. 18.40 Колдз амыдырал. 19.00 МЕДЭЭЛЕР. 19.10 СПИД. 19.20 ТЫВА ЧЕРДЕ. 19.40 Коллаж.

"РОССИЯ" 20.00 МЕДЭЭЛЕР. 20.35 "Кажар мегелээшкин", криминалдыг ши (АКШ). 22.25 Акуна матата. 23.30 Дежурный кезек. 23.45 МЕДЭЭЛЕР. 00.15 "Мастер-ралли-99". 00.30—00.45 Диван кырында садг. НТВ 7.00 БӨГҮН. 7.40 Градусник. 7.45 Криминал. 7.55 Мен — камгалакчызы мен. 8.05 Дуза. 8.10 Дириг амытаннар дугайында медээлер. 8.15 Мультфильм. 8.25 Кардан өзээ. 8.35 Градусник. 8.40 Криминал. 8.50 Мен камгалакчызы мен. 9.00 БӨГҮН. 9.10 "Өлүрүшкүн дугайында ол херэжен бижээн", т/с. 10.00 БӨГҮН. 10.15 "Шерлок Холмстын болгаш доктор Ватсоннуң ужуралдары", детектив. 23.00 БӨГҮН. 23.45 "Намедни-69". 00.30—01.18 Антропология. ТВ ЦЕНТР 10.55 МЕДЭЭЛЕР. 11.15 Петровка, 38. 11.55 МЕДЭЭЛЕР. 13.45 Орулгалыг чер. 13.55 МЕДЭЭЛЕР.

22.40 Урмас Отт. 23.45 Дежурный кезек. 00.20 МЕДЭЭЛЕР. 00.30 "Мастер-ралли-99". 00.45—01.00 Диван кырында садг. НТВ 7.00 БӨГҮН. 7.40 Градусник. 7.45 Криминал. 7.55 Мен — камгалакчызы мен. 8.05 Дуза. 8.10 Дириг амытаннар дугайында медээлер. 8.15 Мультфильм. 8.25 Кардан өзээ. 8.50 Мен — Москвада. 8.55 Мен — камгалакчызы мен. 9.00 БӨГҮН. 9.10 "Чедимчелиг солдаттар", т/с. 10.00 БӨГҮН. 10.15 "Шерлок Холмстын болгаш доктор Ватсоннуң ужуралдары", детектив. 11.35 Мультфильм. 12.00 БӨГҮН. 12.20 "Хуртуден чайла!". 12.30 "Эрги телевизор". 14.00 БӨГҮН. 14.20 "Доктор Куин, херэжен-эмчи", т/с. 15.20 БО ШАКТА. 16.00 БӨГҮН. 16.25 "Эжелекчилер", т/с. 17.20 Дуза. 17.45 Криминал. 18.00 БӨГҮН.

17.45 Криминал. 18.00 БӨГҮН. 18.30 "Мафия", барымдаалыг сериал (Италия). 19.05 "Сансет Бичиге ынакшыл болгаш оң чажыттары", т/с. 20.00 БӨГҮН. 20.30 "Чедимчелиг солдаттар", т/с. 21.30 "Шерлок Холмстын болгаш доктор Ватсоннуң ужуралдары", детектив. 23.00 БӨГҮН. 23.45 "Намедни-69". 00.30—01.18 Антропология. ТВ ЦЕНТР 10.55 МЕДЭЭЛЕР. 11.15 Петровка, 38. 11.55 МЕДЭЭЛЕР. 13.45 Орулгалыг чер. 13.55 МЕДЭЭЛЕР.

14.15 "Буруулуу", т/с. 15.25 "Экспедиция", барымдаалыг сериал. 15.55 МЕДЭЭЛЕР. 16.00 "Өлүм ийи катап келир", уран-чечен фильм (Франция). 17.40 Петровка, 38. 17.55 МЕДЭЭЛЕР. 19.25 Телеюон. 19.55 МЕДЭЭЛЕР. 20.30 "Бирги чергенин олүрүшкүнү", т/с. 21.30 "Элвин болгаш хооруктер", т/с. 23.55 КЕЖЭЭКИ МЕДЭЭЛЕР. 00.30 "Наварро", сериал (Франция). 02.45 "Эки-даа, багай-даа эрлер", т/с. 03.45 Петровка, 38. 04.50 МЕДЭЭЛЕР.

Бторник — АВГУСТ 3

ОРТ

6.00 ЭРТЕНГИНИН МЕНДИЗИ. 9.00 МЕДЭЭЛЕР. 9.15 "Бинакшылдың нүүрү-биле", т/с. 11.10 "Сылдыстар дайыны", сериал. 12.00 МЕДЭЭЛЕР. 12.15 "Добрий день", т/к. 13.00 "Юркийн даң бажын уткааны", сериал. 1-ги серия. 14.15 Мультсеанс. 14.30 "Кады" деп программа. 15.00 МЕДЭЭЛЕР. 15.15 "Гарри — хар киж", т/с. 15.45 Аас-кежиктиг таварылга.

16.30 Он алды харга чедир... 17.00 "Бинакшылдың нүүрү-биле", т/с. 18.00 МЕДЭЭЛЕР. 18.15 "Графиня де Монсоро", т/с. 19.15 Ол мынчаар болган. 19.55 "Кадын Марпла", детектив хевирлиг сериал. 21.00 УЕ. 21.35 Агаар. 21.40 "Манаваннар-даа, төлгөвөзүнөр-даа", комедия. 23.10 Александр Гордон. 23.40 "Карангы дээр", сериал. 13-ку серия. 00.25—00.45 МЕДЭЭЛЕР. "РОССИЯ" 7.00—9.45 Эртегинин мендизи-биле, Россия! 7.20 Шупту улус ынча джир. 7.45—7.56 Дамчыдылгалар программасы. 9.45 Дежурный кезек. 9.45 Барааннарны — почта дамчыштыр. 10.10 "Миледи", т/с. 11.00 МЕДЭЭЛЕР. 11.35 "Бичии тоянчы", т/с. 12.30 "Мээн өг-бүлөм". 13.30 Диван кырында садг. 14.00 МЕДЭЭЛЕР. 14.30 "Антонелла", т/с. 15.20 "Черлик элчи", т/с. 16.15 Музыка. 16.25 Гомеопатия болгаш кадыкшыл. 16.30 "Баштайгы ошкакжышкынар", т/с. 17.00 МЕДЭЭЛЕР. 17.30 Суурга.

12.30 "Эзир чуртунун хоонери", 11-ги кезээ. 13.30 МЕДЭЭЛЕР. 14.40 Хуу эмчииниң консультация. Дорт эфир. Тел: 3-27-69, 3-36-71. 19.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Коллаж. "ТЫВА" 17.55 Кайгамчыктыг делегейвис. 18.10 "Оолдарның олимпий оюннары Тывада", репортаж. 18.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Эфирде өөредилге айтырлары. Тел: 3-27-69, 3-36-71. 19.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Коллаж. "РОССИЯ" 20.00 МЕДЭЭЛЕР. 20.35 "Даг чурттуг киж—2", фантастиктиг боевик. 22.40 Урмас Отт. 23.45 Дежурный кезек. 00.20 МЕДЭЭЛЕР. 00.30 "Мастер-ралли-99". 00.45—01.00 Диван кырында садг. НТВ 7.00 БӨГҮН. 7.40 Градусник. 7.45 Криминал. 7.55 Мен — камгалакчызы мен. 8.05 Дуза. 8.10 Дириг амытаннар дугайында медээлер. 8.15 Мультфильм. 8.25 Кардан өзээ. 8.50 Мен — Москвада. 8.55 Мен — камгалакчызы мен. 9.00 БӨГҮН. 9.10 "Чедимчелиг солдаттар", т/с. 10.00 БӨГҮН. 10.15 "Шерлок Холмстын болгаш доктор Ватсоннуң ужуралдары", детектив. 11.35 Мультфильм. 12.00 БӨГҮН. 12.20 "Хуртуден чайла!". 12.30 "Эрги телевизор". 14.00 БӨГҮН. 14.20 "Доктор Куин, херэжен-эмчи", т/с. 15.20 БО ШАКТА. 16.00 БӨГҮН. 16.25 "Эжелекчилер", т/с. 17.20 Дуза. 17.45 Криминал. 18.00 БӨГҮН.

18.00 "Эзир чуртунун хоонери", 11-ги кезээ. 13.30 МЕДЭЭЛЕР. 14.40 Хуу эмчииниң консультация. Дорт эфир. Тел: 3-27-69, 3-36-71. 19.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Коллаж. "ТЫВА" 17.55 Кайгамчыктыг делегейвис. 18.10 "Оолдарның олимпий оюннары Тывада", репортаж. 18.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Эфирде өөредилге айтырлары. Тел: 3-27-69, 3-36-71. 19.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Коллаж. "РОССИЯ" 20.00 МЕДЭЭЛЕР. 20.35 "Даг чурттуг киж—2", фантастиктиг боевик. 22.40 Урмас Отт. 23.45 Дежурный кезек. 00.20 МЕДЭЭЛЕР. 00.30 "Мастер-ралли-99". 00.45—01.00 Диван кырында садг. НТВ 7.00 БӨГҮН. 7.40 Градусник. 7.45 Криминал. 7.55 Мен — камгалакчызы мен. 8.05 Дуза. 8.10 Дириг амытаннар дугайында медээлер. 8.15 Мультфильм. 8.25 Кардан өзээ. 8.50 Мен — Москвада. 8.55 Мен — камгалакчызы мен. 9.00 БӨГҮН. 9.10 "Чедимчелиг солдаттар", т/с. 10.00 БӨГҮН. 10.15 "Шерлок Холмстын болгаш доктор Ватсоннуң ужуралдары", детектив. 11.35 Мультфильм. 12.00 БӨГҮН. 12.20 "Хуртуден чайла!". 12.30 "Эрги телевизор". 14.00 БӨГҮН. 14.20 "Доктор Куин, херэжен-эмчи", т/с. 15.20 БО ШАКТА. 16.00 БӨГҮН. 16.25 "Эжелекчилер", т/с. 17.20 Дуза. 17.45 Криминал. 18.00 БӨГҮН.

18.00 "Эзир чуртунун хоонери", 11-ги кезээ. 13.30 МЕДЭЭЛЕР. 14.40 Хуу эмчииниң консультация. Дорт эфир. Тел: 3-27-69, 3-36-71. 19.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Коллаж. "ТЫВА" 17.55 Кайгамчыктыг делегейвис. 18.10 "Оолдарның олимпий оюннары Тывада", репортаж. 18.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Эфирде өөредилге айтырлары. Тел: 3-27-69, 3-36-71. 19.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Коллаж. "РОССИЯ" 20.00 МЕДЭЭЛЕР. 20.35 "Даг чурттуг киж—2", фантастиктиг боевик. 22.40 Урмас Отт. 23.45 Дежурный кезек. 00.20 МЕДЭЭЛЕР. 00.30 "Мастер-ралли-99". 00.45—01.00 Диван кырында садг. НТВ 7.00 БӨГҮН. 7.40 Градусник. 7.45 Криминал. 7.55 Мен — камгалакчызы мен. 8.05 Дуза. 8.10 Дириг амытаннар дугайында медээлер. 8.15 Мультфильм. 8.25 Кардан өзээ. 8.50 Мен — Москвада. 8.55 Мен — камгалакчызы мен. 9.00 БӨГҮН. 9.10 "Чедимчелиг солдаттар", т/с. 10.00 БӨГҮН. 10.15 "Шерлок Холмстын болгаш доктор Ватсоннуң ужуралдары", детектив. 11.35 Мультфильм. 12.00 БӨГҮН. 12.20 "Хуртуден чайла!". 12.30 "Эрги телевизор". 14.00 БӨГҮН. 14.20 "Доктор Куин, херэжен-эмчи", т/с. 15.20 БО ШАКТА. 16.00 БӨГҮН. 16.25 "Эжелекчилер", т/с. 17.20 Дуза. 17.45 Криминал. 18.00 БӨГҮН.

18.00 "Эзир чуртунун хоонери", 11-ги кезээ. 13.30 МЕДЭЭЛЕР. 14.40 Хуу эмчииниң консультация. Дорт эфир. Тел: 3-27-69, 3-36-71. 19.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Коллаж. "ТЫВА" 17.55 Кайгамчыктыг делегейвис. 18.10 "Оолдарның олимпий оюннары Тывада", репортаж. 18.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Эфирде өөредилге айтырлары. Тел: 3-27-69, 3-36-71. 19.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Коллаж. "РОССИЯ" 20.00 МЕДЭЭЛЕР. 20.35 "Даг чурттуг киж—2", фантастиктиг боевик. 22.40 Урмас Отт. 23.45 Дежурный кезек. 00.20 МЕДЭЭЛЕР. 00.30 "Мастер-ралли-99". 00.45—01.00 Диван кырында садг. НТВ 7.00 БӨГҮН. 7.40 Градусник. 7.45 Криминал. 7.55 Мен — камгалакчызы мен. 8.05 Дуза. 8.10 Дириг амытаннар дугайында медээлер. 8.15 Мультфильм. 8.25 Кардан өзээ. 8.50 Мен — Москвада. 8.55 Мен — камгалакчызы мен. 9.00 БӨГҮН. 9.10 "Чедимчелиг солдаттар", т/с. 10.00 БӨГҮН. 10.15 "Шерлок Холмстын болгаш доктор Ватсоннуң ужуралдары", детектив. 11.35 Мультфильм. 12.00 БӨГҮН. 12.20 "Хуртуден чайла!". 12.30 "Эрги телевизор". 14.00 БӨГҮН. 14.20 "Доктор Куин, херэжен-эмчи", т/с. 15.20 БО ШАКТА. 16.00 БӨГҮН. 16.25 "Эжелекчилер", т/с. 17.20 Дуза. 17.45 Криминал. 18.00 БӨГҮН.

18.00 "Эзир чуртунун хоонери", 11-ги кезээ. 13.30 МЕДЭЭЛЕР. 14.40 Хуу эмчииниң консультация. Дорт эфир. Тел: 3-27-69, 3-36-71. 19.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Коллаж. "ТЫВА" 17.55 Кайгамчыктыг делегейвис. 18.10 "Оолдарның олимпий оюннары Тывада", репортаж. 18.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Эфирде өөредилге айтырлары. Тел: 3-27-69, 3-36-71. 19.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Коллаж. "РОССИЯ" 20.00 МЕДЭЭЛЕР. 20.35 "Даг чурттуг киж—2", фантастиктиг боевик. 22.40 Урмас Отт. 23.45 Дежурный кезек. 00.20 МЕДЭЭЛЕР. 00.30 "Мастер-ралли-99". 00.45—01.00 Диван кырында садг. НТВ 7.00 БӨГҮН. 7.40 Градусник. 7.45 Криминал. 7.55 Мен — камгалакчызы мен. 8.05 Дуза. 8.10 Дириг амытаннар дугайында медээлер. 8.15 Мультфильм. 8.25 Кардан өзээ. 8.50 Мен — Москвада. 8.55 Мен — камгалакчызы мен. 9.00 БӨГҮН. 9.10 "Чедимчелиг солдаттар", т/с. 10.00 БӨГҮН. 10.15 "Шерлок Холмстын болгаш доктор Ватсоннуң ужуралдары", детектив. 11.35 Мультфильм. 12.00 БӨГҮН. 12.20 "Хуртуден чайла!". 12.30 "Эрги телевизор". 14.00 БӨГҮН. 14.20 "Доктор Куин, херэжен-эмчи", т/с. 15.20 БО ШАКТА. 16.00 БӨГҮН. 16.25 "Эжелекчилер", т/с. 17.20 Дуза. 17.45 Криминал. 18.00 БӨГҮН.

14.15 "Буруулуу", т/с. 15.25 "Экспедиция", барымдаалыг сериал. 15.55 МЕДЭЭЛЕР. 16.00 "Бандит", уран-чечен фильм (АКШ). 17.40 Петровка, 38. 17.55 МЕДЭЭЛЕР. 19.00 Ток-шоу. 19.55 МЕДЭЭЛЕР. 20.30 "Бирги чергенин олүрүшкүнү", т/с. 21.30 "Элвин болгаш хооруктер", м/с. 21.55 МЕДЭЭЛЕР. 02.55 "Эки-даа, багай-даа эрлер", т/с. 03.45 Петровка, 38. 04.50 МЕДЭЭЛЕР.

Среда — АВГУСТ 4

ОРТ

10 ШАККА ЧЕДИР ТЕХНИКТИГ ЧАПСАР 10.00 МЕДЭЭЛЕР. 10.15 Джентльмен-шоу. 10.50 Хуу библиотеке. 11.00 "Сылдыстар дайыны", т/с. 11.45 Мультфильм. 12.00 МЕДЭЭЛЕР. 12.15 "Добрий день", телеканал. 13.00 "Юркийн даң бажын уткааны", сериал. 2-ги серия. 14.05 "Фантом-2040", м/с. 14.30 "Кады" деп программа. 15.00 МЕДЭЭЛЕР.

15.15 "Гарри — хар киж", т/с. 15.45 Терриниң өнүктөр. 16.00 Джунглиниң кыйгызы. 16.30 Он алды харга чедир... 17.00 "Бинакшылдың нүүрү-биле", т/с. 18.00 МЕДЭЭЛЕР. 18.15 "Графиня де Монсоро", т/с. 19.15 15 КИЖИ БОЛГАШ ХООЙЛУ. 19.55 "Кадын Марпла", т/с. 21.00 УЕ. 21.35 Агаар. 21.40 "Эккээрге, олүг болган", триллер. 00.15—00.35 МЕДЭЭЛЕР. "РОССИЯ" 7.00—9.45 Эртегинин мендизи-биле, Россия! 7.20 Шупту улус ынча джир. 7.45—7.56 Дамчыдылгалар программасы. 9.45 Дежурный кезек. 9.45 Барааннарны — почта дамчыштыр. 10.10 "Миледи", т/с. 11.00 МЕДЭЭЛЕР. 11.35 "Бичии тоянчы", т/с. 12.30 "Мээн өг-бүлөм". 13.30 Диван кырында садг. 14.00 МЕДЭЭЛЕР. 14.30 "Антонелла", т/с. 15.20 "Черлик элчи", т/с. 16.15 Музыка. 16.30 Уругларга оюн. 17.00 МЕДЭЭЛЕР. 17.30 Суурга.

15.15 "Гарри — хар киж", т/с. 15.45 Терриниң өнүктөр. 16.00 Джунглиниң кыйгызы. 16.30 Он алды харга чедир... 17.00 "Бинакшылдың нүүрү-биле", т/с. 18.00 МЕДЭЭЛЕР. 18.15 "Графиня де Монсоро", т/с. 19.15 15 КИЖИ БОЛГАШ ХООЙЛУ. 19.55 "Кадын Марпла", т/с. 21.00 УЕ. 21.35 Агаар. 21.40 "Эккээрге, олүг болган", триллер. 00.15—00.35 МЕДЭЭЛЕР. "РОССИЯ" 7.00—9.45 Эртегинин мендизи-биле, Россия! 7.20 Шупту улус ынча джир. 7.45—7.56 Дамчыдылгалар программасы. 9.45 Дежурный кезек. 9.45 Барааннарны — почта дамчыштыр. 10.10 "Миледи", т/с. 11.00 МЕДЭЭЛЕР. 11.35 "Бичии тоянчы", т/с. 12.30 "Мээн өг-бүлөм". 13.30 Диван кырында садг. 14.00 МЕДЭЭЛЕР. 14.30 "Антонелла", т/с. 15.20 "Черлик элчи", т/с. 16.15 Музыка. 16.30 Уругларга оюн. 17.00 МЕДЭЭЛЕР. 17.30 Суурга.

15.15 "Гарри — хар киж", т/с. 15.45 Терриниң өнүктөр. 16.00 Джунглиниң кыйгызы. 16.30 Он алды харга чедир... 17.00 "Бинакшылдың нүүрү-биле", т/с. 18.00 МЕДЭЭЛЕР. 18.15 "Графиня де Монсоро", т/с. 19.15 15 КИЖИ БОЛГАШ ХООЙЛУ. 19.55 "Кадын Марпла", т/с. 21.00 УЕ. 21.35 Агаар. 21.40 "Эккээрге, олүг болган", триллер. 00.15—00.35 МЕДЭЭЛЕР. "РОССИЯ" 7.00—9.45 Эртегинин мендизи-биле, Россия! 7.20 Шупту улус ынча джир. 7.45—7.56 Дамчыдылгалар программасы. 9.45 Дежурный кезек. 9.45 Барааннарны — почта дамчыштыр. 10.10 "Миледи", т/с. 11.00 МЕДЭЭЛЕР. 11.35 "Бичии тоянчы", т/с. 12.30 "Мээн өг-бүлөм". 13.30 Диван кырында садг. 14.00 МЕДЭЭЛЕР. 14.30 "Антонелла", т/с. 15.20 "Черлик элчи", т/с. 16.15 Музыка. 16.30 Уругларга оюн. 17.00 МЕДЭЭЛЕР. 17.30 Суурга.

18.00 "Эзир чуртунун хоонери", 11-ги кезээ. 13.30 МЕДЭЭЛЕР. 14.40 Хуу эмчииниң консультация. Дорт эфир. Тел: 3-27-69, 3-36-71. 19.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Коллаж. "ТЫВА" 17.55 Кайгамчыктыг делегейвис. 18.10 "Оолдарның олимпий оюннары Тывада", репортаж. 18.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Эфирде өөредилге айтырлары. Тел: 3-27-69, 3-36-71. 19.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Коллаж. "РОССИЯ" 20.00 МЕДЭЭЛЕР. 20.35 "Ханның спорт—II", боевик. 22.10 Национал музыка фестивалы. 23.15 Дежурный кезек. 23.30 МЕДЭЭЛЕР. 00.00 "Мастер-ралли-99". 00.15 Автошоу. 00.40—00.55 Диван кырында садг. НТВ 7.00 БӨГҮН. 7.40 Градусник. 7.45 Криминал. 7.55 Мен — камгалакчызы мен. 8.05 Дуза. 8.10 Дириг амытаннар дугайында медээлер. 8.15 Мультфильм. 8.25 Кардан өзээ. 8.50 Мен — Москвада. 8.55 Мен — камгалакчызы мен. 9.00 БӨГҮН. 9.10 "Чедимчелиг солдаттар", т/с. 10.00 БӨГҮН. 10.15 "Шерлок Холмстын болгаш доктор Ватсоннуң ужуралдары", детектив. 11.35 Мультфильм. 12.00 БӨГҮН. 12.20 "Хуртуден чайла!". 12.30 "Эрги телевизор". 14.00 БӨГҮН. 14.20 "Доктор Куин, херэжен-эмчи", т/с. 15.20 БО ШАКТА. 16.00 БӨГҮН. 16.25 "Эжелекчилер", т/с. 17.20 Дуза. 17.45 Криминал. 18.00 БӨГҮН.

18.00 "Эзир чуртунун хоонери", 11-ги кезээ. 13.30 МЕДЭЭЛЕР. 14.40 Хуу эмчииниң консультация. Дорт эфир. Тел: 3-27-69, 3-36-71. 19.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Коллаж. "ТЫВА" 17.55 Кайгамчыктыг делегейвис. 18.10 "Оолдарның олимпий оюннары Тывада", репортаж. 18.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Эфирде өөредилге айтырлары. Тел: 3-27-69, 3-36-71. 19.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Коллаж. "РОССИЯ" 20.00 МЕДЭЭЛЕР. 20.35 "Ханның спорт—II", боевик. 22.10 Национал музыка фестивалы. 23.15 Дежурный кезек. 23.30 МЕДЭЭЛЕР. 00.00 "Мастер-ралли-99". 00.15 Автошоу. 00.40—00.55 Диван кырында садг. НТВ 7.00 БӨГҮН. 7.40 Градусник. 7.45 Криминал. 7.55 Мен — камгалакчызы мен. 8.05 Дуза. 8.10 Дириг амытаннар дугайында медээлер. 8.15 Мультфильм. 8.25 Кардан өзээ. 8.50 Мен — Москвада. 8.55 Мен — камгалакчызы мен. 9.00 БӨГҮН. 9.10 "Чедимчелиг солдаттар", т/с. 10.00 БӨГҮН. 10.15 "Шерлок Холмстын болгаш доктор Ватсоннуң ужуралдары", детектив. 11.35 Мультфильм. 12.00 БӨГҮН. 12.20 "Хуртуден чайла!". 12.30 "Эрги телевизор". 14.00 БӨГҮН. 14.20 "Доктор Куин, херэжен-эмчи", т/с. 15.20 БО ШАКТА. 16.00 БӨГҮН. 16.25 "Эжелекчилер", т/с. 17.20 Дуза. 17.45 Криминал. 18.00 БӨГҮН.

18.00 "Эзир чуртунун хоонери", 11-ги кезээ. 13.30 МЕДЭЭЛЕР. 14.40 Хуу эмчииниң консультация. Дорт эфир. Тел: 3-27-69, 3-36-71. 19.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Коллаж. "ТЫВА" 17.55 Кайгамчыктыг делегейвис. 18.10 "Оолдарның олимпий оюннары Тывада", репортаж. 18.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Эфирде өөредилге айтырлары. Тел: 3-27-69, 3-36-71. 19.30 МЕДЭЭЛЕР. 19.40 Коллаж. "РОССИЯ" 20.00 МЕДЭЭЛЕР. 20.35 "Ханның спорт—II", боевик. 22.10 Национал музыка фестивалы. 23.15 Дежурный кезек. 23.30 МЕДЭЭЛЕР. 00.00 "Мастер-ралли-99". 00.15 Автошоу. 00.40—00.55 Диван кырында садг. НТВ 7.00 БӨГҮН. 7.40 Градусник. 7.45 Криминал. 7.55 Мен — камгалакчызы мен. 8.05 Дуза. 8.10 Дириг амытаннар дугайында медээлер. 8.15 Мультфильм. 8.25 Кардан өзээ. 8.50 Мен — Москвада. 8.55 Мен — камгалакчызы мен. 9.00 БӨГҮН. 9.10 "Чедимчелиг солдаттар", т/с. 10.00 БӨГҮН. 10.15 "Шерлок Холмстын болгаш доктор Ватсоннуң ужуралдары", детектив. 11.35 Мультфильм. 12.00 БӨГҮН. 12.20 "Хуртуден чайла!". 12.30 "Эрги телевизор". 14.00 БӨГҮН. 14.20 "Доктор Куин, херэжен-эмчи", т/с. 15.20 БО ШАКТА. 16.00 БӨГҮН. 16.25 "Эжелекчилер", т/с. 17.20 Дуза. 17.45 Криминал. 18.00 БӨГҮН.

14.15 "Буруулуу", т/с. 15.25 "Экспедиция", барымдаалыг сериал. 15.55 МЕДЭЭЛЕР. 16.00 "Доктор Айболит", уран-чечен фильм. 17.40 Петровка, 38. 17.55 МЕДЭЭЛЕР. 19.00 Хоорайже кичээнгей. 19.55 МЕДЭЭЛЕР. 20.30 "Бирги чергенин олүрүшкүнү", т/с. 21.30 "Элвин болгаш хооруктер", м/с. 21.55 МЕДЭЭЛЕР. 23.55 КЕЖЭЭКИ МЕДЭЭЛЕР. 00.30 "Чашкын бүгү-ле истерин аралдырыштар", уран-чечен фильм. 02.50 "Эки-даа, багай-даа эрлер", т/с. 03.45 Петровка, 38. 04.50 МЕДЭЭЛЕР.

Четверг — АВГУСТ 5

ОРТ

10 ШАККА ЧЕДИР ТЕХНИКТИГ ЧАПСАР 10.00 МЕДЭЭЛЕР. 10.15 "Каламбур". 10.50 Хуу библиотеке. 11.00 "Сылдыстар дайыны", т/с. 11.45 Мультсеанс. 12.00 МЕДЭЭЛЕР. 12.15 "Добрий день", т/к. 13.00 "Юркийн даң бажын утка